

Lunds Universitet

Socialhögskolan

Socialt arbete med inriktning på kulturmöten och integration

Vårterminen 2001

UNGA TJEJERS FUNDERINGAR OCH BETEENDE

DÅ DET GÄLLER KÄRLEK OCH SEX

En studie av nio tjejer på gymnasiet

Författare: Erika Petersson

Handledare: Erica Carlström

Abstract

I wanted to find out if the changed values of equality in society also have changed the way girls in the age of eighteen think and act when it comes to love, relations and sex. My questions were about if they feel that society affects their behaviour, the importance of love when they have sexual relations, the acceptance of girls that have temporary sexual relations and their definitions of love and sex. I also looked on other researches to compare the girls answers with. To get in touch with the girls I contacted different schools in Lund and through them I got to meet nine girls that I had conversations with on three different occasions. My conclusion was that on the level of how they think about these questions there is a change of thoughts and values. On the other hand their actual behaviour haven't changed. They believe it's important to be in love with the one they have sex with, even if they think it's okay that other girls have sex without love. They also said that girls that have temporary sex are accepted, as long as they don't have it too often. When we talked about their definitions of love they all agreed on that love can be many things in different situations, but that love is an important part of life. When it comes to sex the definition is intercourse and nothing else. I could also see that their answers were similar to the once in other researches.

Innehållsförteckning

Inledning	4
<i>Sex och kärlek</i>	4
<i>Med eller utan partner</i>	5
<i>Dubbelmoralen</i>	5
Syfte	6
Begreppsdiskussion	7
<i>Min definition</i>	7
Metod	8
<i>Källor</i>	8
<i>Urval</i>	8
<i>Tillvägagångssätt</i>	9
<i>Frågorna</i>	10
<i>Regulativa och konstitutiva regler</i>	11
<i>Fortsatt framställning</i>	12
Tjejernas beteende och funderingar	12
Samhällets betydelse	12
Vikten av kärlek	13
<i>Sex med eller utan kärlek</i>	13
<i>Kärlek och relationer</i>	15
Att ha tillfälliga sexuella relationer	16
<i>Tillfälliga sexuella relationer och risken för att få ett rykte</i>	16
<i>Sjukdomar och graviditet</i>	17
<i>Att skydda sig</i>	18
När man tänker på sex	18
Sammanfattning	19
Slutdiskussion	20
Källförteckning	22

Inledning

Sverige räknas idag till ett av de mest jämställda länderna i världen och det är någonting vi gärna visar vår stolthet över. Trots detta jämställdhetssträvande har män och kvinnor fortfarande skilda möjligheter på många nivåer i samhället. Vad jag funderar över är hur kvinnors och framförallt unga tjejers möjligheter ser ut då det gäller kärlek, relationer och sex. I boken "Kärlek, sex och könsroller" (Safilios-Rothschild 1980) beskriver författaren ett framtida samhälle som inte kännetecknas av sexism och där kvinnor inte behöver använda sig av sin sexualitet för att få en del av kakan. Med oskuldens minskade betydelse och dubbelmoralens avtynande skulle kvinnor kunna ha sexuella relationer utan att de måste höra samman med eller leda till äktenskap. Så här tjugo år senare kan man se att det är okej att ha sexuella relationer utan att det ska leda till äktenskap för de flesta människor i Sverige idag, men är det okej att ha dessa sexuella relationer utan kärlek?

Sex och kärlek

1967 gjordes den första stora undersökningen i Sverige om svenskars sexualliv. (Zetterberg 1969) Under de dryga trettio år som har gått sen dess har mycket hänt i samhället vad gäller normer och värderingar och öppenhet kring frågor rörande relationer och sex. Framförallt har jämställdheten och kvinnorollen med den förändrats rejält. Vad har då den nya jämställdheten betytt för kvinnors sexuella beteende och hur man ser på kärlek och tillfälliga sexuella relationer? Min tanke är att man som kvinna idag har ett större handlingsutrymme och att man tillåter sig att ta plats i det utrymmet. I undersökningen från -67 säger 80% av kvinnorna att kärlek är det enda riktiga skälet för en sexuell förbindelse. I en liknande undersökning "Sex i Sverige - om sexuallivet i Sverige 1996" (Lalos 2000) säger 60% av kvinnorna i ålder 18-24 att samlag ska man bara ha med den man är kär i och 95% av kvinnorna i hela undersökningen hade sitt senaste samlag inom en kärleksrelation. Det visar på att kärlek fortfarande är den största anledningen till att man har sex. En annan rapport om svenskars sexualvanor (Jarlbros 1989) presenterar en rad olika undersökningar som gjorts under de senaste dryga tjugo åren som alla visar på att folk tycker att det är viktigt att det finns kärlek inom en sexuell förbindelse. I en bok av Barbro Lennér Axelson (1979) beskriver hon kärlekslösa sexförbindelser som en våldtäkt på sig själv. Hon menar att i det alltmer sexualiserade samhället förlorar samlaget sin betydelse som någonting gemensamt och intimt och blir istället ett uttryck för ensamhet. Samtidigt har antalet kvinnor som har haft samlag

utanför en kärleksrelation tredubblats sen 1967, vilket innebär att 41% idag har den erfarenheten. (Lalos 2000)

Med eller utan partner

Två amerikanska kvinnor, Shere Hite och Kate Colleran, har gjort en undersökning bland amerikanska kvinnor kring just frågor om relationer och sex och om det är nödvändigt för en kvinna att ha en partner. (Hite1990) De kunde inte säga att det är helt accepterat att kvinnor väljer att leva utan en partner och endast ha tillfälliga sexuella förbindelser, men det var många i undersökningen som ställde sig bakom den linjen. Framförallt var det många kvinnor som tyckte att det var skönt att slippa leva ihop med en man även om de hade en relation. Enligt undersökningen lever en kvinna i genomsnitt halva sitt vuxna liv ensam.

Dubbelmoralen

Om kvinnor nu väljer att bara ha tillfälligt sex, hur uppfattas de då av allmänheten? I en undersökning om ungdomar och sex (Jarlbro 1987) kunde man fortfarande märka att bilden av horan och madonnan fanns kvar. Det var okej att en kille hade varit med många tjejer men han ville inte att hans flickvän skulle ha varit med andra innan honom. Lever den dubbelmoralen kvar även idag eller har dessa femton år inneburit en attitydförändring? I den omdebatterade boken "Fittstim" skriver Ann-Linn Guillou (2000) om denna dubbelmoral. Hon menar att det finns en myt idag om att kvinnor kan göra som de vill och ha sex med vem de vill, när de vill. Men myten har ingen förankring i verkligheten då det egentligen är så att en kvinna alltid riskerar att uppfattas som billig, en slampa, om hon har sex med fel kille vid fel tillfälle. Linna Johansson (2000) skriver i samma bok även hon om den svåra dubbelmoralen och hur hon upplevde det som att man som ung tjej aldrig kunde göra rätt. Hon skriver att om man hade sex så dög man för stunden. Men efteråt var erfarenheten alltid dålig hur skönt och spännande det än hade varit. Träffade man andra strax efter så var man en hora.

En annan sida av dubbelmoralen är att de kvinnor man inte förväntar sig ska ha sex, ändå förväntas vara den som har ansvaret för att man skyddar sig. Trots informationskampanjer genom alla möjliga olika mediakanaler så skyddar folk sig inte och könssjukdomarna ökar. 36% av de som deltog i undersökningen om Sex i Sverige hade sitt senaste samlag utan skydd (Lalos 2000). I samma undersökning kom det också fram att en femtedel av både män och kvinnor hade haft en könssjukdom. I Jarlbros rapport (1989) visar det sig i de flesta

undersökningar bland ungdomar att de rent intellektuellt är medvetna om riskerna med oskyddat sex, men att de ändå har svårt att känna att de skulle kunna drabbas.

Det jag vill fokusera på i min uppsats är hur beteendet blir bland unga tjejer som växer upp i dagens samhälle. Enligt tidigare undersökningar säger de flesta kvinnor att de vill att det ska finnas kärlek med i bilden för att de ska vilja ha sex och bilden av horan och madonnan verkar sitta djupt kvar. Med bilden av horan och madonna finns också en stor rädsla för att råka ut för ett rykte. Det är samtidigt många kvinnor som väljer att leva själva och kvinnor uppmuntras till att ta för sig. Hur kan man som ung tjej hantera dessa dubbla roller? Trots informationskampanjer drabbas alltfler av könssjukdomar och det visas i rapporter att ungdomar har svårt att ta till sig riskerna kopplat till sex. Det jag vill veta är ifall den grupp som jag har valt att prata med håller med i det som har kommit fram i tidigare undersökningar eller ifall deras beteende ser annorlunda ut.

Syfte

När jag valde att skriva om detta ämne var det mycket för att jag funderar på hur tjejers beteende då det gäller relationer och sex har förändrats över tid. Innebär den nya jämställdheten även en ny jämställdhet då det gäller relationer och sex. Med andra ord, fungerar jämställdhetstankarna i praktiken på ett vardaglig plan eller ligger gamla normer kvar där? Jag vill ta reda på hur tjejer funderar kring kärlek, relationer och sex och om de upplever att de är fria att göra vad de vill eller om de fortfarande hålls tillbaka av restriktiva samhällsnormer. Stämmer deras uppfattningar med de som har kommit fram i de tidigare undersökningarna?

Mina huvudfrågeställningar är:

Vilken betydelse har samhällsnormerna för tjejers beteende då det gäller relationer och sex?

Är det viktigt med kärlek då man har en sexuell relation?

Är det accepterat att tjejer har tillfälliga sexuella relationer?

Måste sex innebära genomfört samlag?

Begreppsdiskussion

Då man läser om kärlek och sex undrar man vad folk egentligen lägger i de begreppen. Man brukar säga att det finns lika många betydelser av kärlek och sätt att älska som det finns människor. I sin avhandling om ungdomars förståelse av våldtäkt samtalar Stina Jeffner (1997) och några ungdomar även kring begreppen kärlek och sex. Då det gäller kärlek säger de att de är något man drabbas av och som sen bara finns där. De pratar också om kärlek som kopplat till relationer och hur viktigt det är att det finns tillit och förståelse i en relation. De har rätt klart för sig vad kärlek är och vad det innebär för en. De har däremot svårare att komma fram till vad sex är. En av tjejerna svarar på frågan vad sex är: "Det var en svår och underlig fråga. Nej men,...jag förstår inte frågan". Först svarar de att "sex är sex liksom", men sen har de olika uppfattningar om vad som mer kan läggas i begreppet. För några är det samlag, för andra allt man gör tillsammans i sängen med sin partner. Varken kärlek eller sex tycks vara några självklara begrepp som är lätta att förklara. De verkar dock nästan alla tycka att sex och kärlek hör ihop. De kan tänka sig att man har sex utan kärlek, men då måste båda två vara med på det. Att sex är någonting som man måste vara två för är också genomgående i intervjuerna.

Då jag tar hjälp av en ordbok kommer det fram även där hur svårt det är att säga att ordet kärlek har en betydelse. Där beskrivs kärlek som förälskelse, passion och erotik, men också som tillgivenhet, vänskap, hängivenhet eller starkt intresse.(Malmström 1980) Vad gäller sex finns även där en väldigt vid definition då man skriver att det är en sammanfattande benämning på allt som rör könslivet.

Min definition

När jag själv definierar kärlek och sex så håller jag nog till viss del med i definitionerna man ger i ordboken. Kärlek kan finnas på så många olika plan och i olika uttryck, och alla har sina egna definitioner av kärleken. När jag pratar med tjejerna om betydelsen av kärlek då man har sexuella relationer tänker jag på kärlek som att man älskar någon, eller att man är förälskad. Det är dock svårt att veta om tjejerna har samma definition när de pratar om det, och framförallt om de menar att känslorna måste vara ömsesidiga för att de ska räknas som sex med kärlek. Precis som definitionen i ordboken så tycker jag att sex kan vara så mycket mer än bara samlag. Såsom det presenteras i ordboken tycker jag dock att det blir lite väl kliniskt. Då jag skriver om genomfört samlag och när jag pratar om samlag med tjejerna menar jag

samlag med penetration. Definitionen av tillfälliga sexuella relationer anser jag vara när man vid ett tillfälle, eller flera, har sex med någon känd eller okänd person som man inte har några känslor kopplade till kärlek för. Min definition är även i det sammanhanget att sex inte nödvändigtvis måste vara samlag.

Metod

Källor

Jag har använt mig av två olika sorters källor, dels primärdata där jag har pratat direkt med tjejerna, dels av sekundärdata där jag har läst litteratur skrivet om ämnet. Det har inte varit svårt att hitta material som tar upp kärlek, relationer och sex. Problemet har varit att de flesta böcker är skrivna lite mer som "självhjälpsböcker" i hur man kan hantera olika problem och vilka situationer man kan hamna i. Dessutom så finns det inte så mycket böcker som tar upp ungdomar och dessa ämnen. En del böcker har varit bra att ha i själva processen och har hjälpt mig att komma i gång, men de har inte kunnat användas i skrivandet. Eftersom flera böcker är skrivna för rätt så längesen används ofta uttryck som jag kan tycka är lite opassande idag. Vad det gäller de olika böcker, rapporter och undersökningar jag har använt mig av i uppsatsen kan man säga att många är gjorda på en mindre urvalsgrupp och är därför inte tillförlitliga som något statistiskt material. Däremot kan det fungera bra att jämföra med min undersökning som inte heller rör någon större grupp. Den avhandling jag har använt mig mest av är Stina Jeffners, anledningen till det är att den är just en avhandling, till skillnad från övrig litteratur som har varit mer böcker, rapporter och undersökningar. Den handlar dessutom om en grupp ungdomar i samma ålder som de jag har pratat med och är gjord nyligen.

Urval

Jag valde att prata med tjejer i artonårsålder som går i skolan här i Lund. Deras åldersgrupp är en grupp som intresserar mig. Yngre tjejer än de kanske har svårare att prata om dessa ämnen, eftersom de dessutom är yngre så kanske de inte har samma erfarenheter och funderingar som man har när man är arton. Jag förutsätter inte att man måste ha vissa erfarenheter bara för att man är arton år, men jag tror att prat och tankar om kärlek och sex är en större del av ens vardag. Jag ville också prata med tjejer som fortfarande går i gymnasiet eftersom det är en annan situation än att jobba eller studera på högskolan eller universitetet. Jag har inte haft något bestämt urval av tjejer utan har träffat de som har varit intresserade av att prata med mig. Därför kan svaren inte stå för gruppen tjejer i artonårsåldern generellt utan bara för dessa

tjejer. Jag tror ju också att de tjejer jag har pratat med är de tjejer som inte tycker att det är särskilt pinsamt att prata om sex och relationer utan snarare har rätt lätt för det. Anledningen till att vi har träffats i grupp istället för en och en har varit dels för att det har varit ont om tid, men också för att tjejerna hellre har velat det. Jag ser både för och nackdelar med det här sättet att träffas. Nackdelar kan vara att vissa tjejer kanske har lättare att öppna sig då man bara är två och att de tappas bort när man är fler. Dessutom påverkar de varandra i sina svar då de är många och jag vet inte hur uppriktig man vågar vara. Samtidigt så tror jag att det har varit lättare att prata när de har stöd av varandra och att samtalet kommer igång mer när de ifrågasätter varandra eller bollar frågor mellan varandra. Jag tror att det har varit lättare för dem att prata för att jag själv är ung och att man inte tänker på mig som en vuxen på samma sätt som i fall jag hade varit i deras föräldrars ålder.

Tillvägagångssätt

För att få tag på en grupp tjejer i artonårsåldern har jag tagit kontakt med olika gymnasieskolor i Lund. Jag förstod innan att det skulle vara svårt att få tag på tjejer som var intresserade, men ändå kanske inte så svårt som det har varit. Dels är frågorna känsliga och det kan vara svårt att prata med någon okänd om detta ämne. Dessutom är det slutet av terminen, för vissa tom. sista terminen, och mycket annat att göra. Så tiden har gått och jag har försökt få tag på tillfällen då eleverna är lediga och intresserade av att tala med mig.

Jag har ringt upp receptionen eller expeditionen och sagt att jag gärna vill träffa några tjejer och prata om deras funderingar kring kärlek, relationer och sex och sagt att samtalen är anonyma. Sedan har jag blivit vidarekopplad till den man har tyckt skulle kunna hjälpa till bäst. Det har varit kurator, klassföreståndare eller studierektor. På en av skolorna tyckte man att frågorna rörde ett alltför känsligt ämne för att man skulle vilja låta eleverna ställa upp. Kuratorn på en av de andra skolorna tog efter vårt samtal kontakt med en grupp elever som skulle kunna tänka sig att ställa upp och vi bokade in ett möte. Vid mötet fick vi tillgång till ett eget rum där vi kunde prata ostört. På mötet dök två tjejer upp, det var meningen att de skulle vara fler men de andra tjejerna var inte i skolan den dagen. Vi pratade under en knapp timme och det kändes som om de hade lätt för att öppna sig. Ett tag efter första mötet hörde jag av mig till skolan igen för att se om de tjejer som inte dök upp på första mötet var intresserade av att träffas men jag kom bara i kontakt med en telefonsvarare gång på gång. På den tredje skolan fick jag prata med två klassföreståndare. De var positivt inställda till att jag kom och pratade med tjejerna, problemet var bara att försöka få en tid då eleverna var

intresserade att ställa upp. Eftersom terminen går mot sitt slut så har de mycket annat att göra både i och utanför skolan. Till slut bestämde vi i alla fall att jag skulle komma till skolan i slutet av en lektion för att tjejerna skulle se vem jag var och att det på så sätt skulle vara lättare att få kontakt med dem. Vid mötet visade några av eleverna intresse för att träffas vid ett senare tillfälle. Första samtalet var med två av tjejerna i ett grupprum på skolan och det gick lätt att samtala. En vecka senare hade jag ett nytt samtal med fem andra tjejer från samma klass och det kändes också som om det var lätt. Allt som allt har jag alltså pratat med nio tjejer som läser Handelsprogrammet eller Barn och Fritids programmet.

Då vi har träffats så har jag fört anteckningar som jag sedan har skrivit samman i referat. Anledningen till att jag har antecknat istället för att banda har varit att vi har träffats i grupper och haft mer samtal än intervjuer. Därför kommer det heller inte fram några direkta citat i texten. Jag har inte kollat referaten i efterhand med tjejerna, men då jag har antecknat har jag sedan frågat om det är så de har menat.

Frågorna

Då jag har träffat tjejerna har jag inte haft någon direkt frågemall, utan tänkt att det mer skall vara ett öppet samtal där man glider in på de områden som dyker upp. Däremot har jag haft några startfrågor för att vi ska komma igång. De frågor som vi har samtalat kring är:

Hur mycket upplever tjejerna att samhällets normer och värderingar styr då det gäller sex och relationer?

Är det accepterat idag att tjejer har tillfälliga sexuella relationer?

Är det okej att ha sex utan kärlek om man är tjej?

Hur definierar man kärlek och sex?

Funderar och pratar man mycket om problem och risker kopplat till sex, exempelvis könssjukdomar, graviditet, olust och smärta vid samlag?

Jag har också haft ett samtal med en kurator på ungdomsmottagningen här i Lund för att höra vilken problematik och vilka frågor och funderingar hon möts av då tjejer i artonårsåldern kommer till henne.

Regulativa och konstitutiva regler

I Stina Jeffners undersökning (1997) om ungdomars förståelse av våldtäkt använder hon sig av en teori om regulativa och konstitutiva regler. Hon har själv lånat teorin av Eva Lundgren (1993 ref. i Jeffner 1997) som använder den för att förklara kvinnomisshandel. De konstitutiva reglerna är de stabila reglerna i ett samhälle och de regulativa de föränderliga. De regulativa kan både fungera som en möjlighet till förändring av de konstitutiva, och som bevästande av dem.

Jeffner använder ett exempel för att förklara hur Lundgren (1993 ref. Jeffner s. 225) använder teorin för att förklara då en man misshandlar en kvinna. Då han slår begår han ett brott på regulativ nivå men det behöver inte vara ett brott för de konstitutiva reglerna. Nästa gång som handen istället tröstar kan kvinnan se det som ett uttryck för hur mannen egentligen är. Hon tolkar då den tröstande handen på en konstitutiv nivå, men handen som slår på en regulativ. Den tröstande handen som en förklaring för hur mannen egentligen är bevästar den konstitutiva regeln att mannen inte är våldsam. Då Jeffner försöker att förstå ungdomarnas tankar kring våldtäkt menar hon att om man bara fokuserar på våldtäkt som en separat handling så kan man förstå den utifrån regulativa regler. Om man däremot tänker på att uppfattningen av att en kvinna ska vara snäll, ställa upp och inte vara alltför aktiv eller passiv sexuellt innehåller konstitutiva regler för kön blir det lättast att förstå våldtäkt utifrån konstitutiva regler. Hon ger ett exempel på att en tjej som inte säger ett bestämt nej till sex redan från början, om man ser våldtäkt som en separat företeelse, bryter mot regulativa regler för det Jeffner beskriver som heterosexuell samhandling. Samtidigt följer hon de konstitutiva reglerna för kvinnlighet. Om tjejen istället säger ett tydligt nej från början följer hon de regulativa reglerna, men bryter mot de konstitutiva. Följden av dessa dubbla budskap blir att kvinna får en splittrad kvinnlighet.

Både Lundgren och Jeffner använder sig av teorin för att förklara och förstå sexualiserat våld utifrån könskonstituering. Jag tänker använda mig av samma teori för att förklara unga tjejers beteende kopplat till kärlek och sex då jag tror att dessa regler spelar en stor roll för det beteendet. De konstitutiva reglerna är de regler som man kan beskriva som samhällsvärderingar, det man tror på ett socialt, politiskt eller psykologiskt plan, medan de regulativa är beteenderegler. Både de konstitutiva reglerna och de regulativa reglerna är påverkade av de kulturella koder som finns i ett samhälle. Så som jag uppfattar det är de konstitutiva reglerna dels de regler man vill följa på ett intellektuellt plan, men de kan också vara de regler som

sitter så djupt i ett samhälle att de har rotat sig i hur folk tänker instinktivt. Denna instinkt påverkar sedan hur man skapar de regulativa reglerna. Så även om en konstitutiv regel kan uppmuntra ett visst beteende kan de finnas andra djupare konstitutiva regler som ändå motarbetar samma beteende genom regulativa regler.

Fortsatt framställning

Jag kommer nu att presentera våra samtal kring kärlek, relationer och sex som jag har haft med tjejerna. Samtalen presenteras uppdelade efter de olika frågeställningarna och jag kopplar dem till annan litteratur och teorin om regulativa och konstitutiva regler som jag har valt att använda mig av. Första avsnittet rör samtal kring hur samhället påverkar ens beteende. Vi går sedan vidare och pratar om kärlek och hur viktigt det är när det gäller relationer, sex och livet i övrigt. Nästa del tar upp tankar kring tillfälliga sexuella relationer utan de känslor vi har pratat om i avsnittet tidigare och hur samhället här spelar in i fråga om normer och acceptans. Slutligen pratar vi om vad man lägger i begreppet sex.

Tjejernas funderingar och beteende

Jag har lagt upp den kommande delen kring de fyra frågeställningarna jag har, där de är uppdelade en efter en. De fyra delarna är i sin tur uppdelade efter olika delar av den övergripande frågeställningen. I slutet av varje del knyter jag ihop det vi har kommit fram till i samtalen med teorin jag har använt mig av. Efter det kommer en avslutande diskussion kring undersökningen.

Samhällets betydelse

Enligt Gisela Helmius (1990) är samhället alltid med som en tredje part då två människor har sex med varandra. Allteftersom samhället förändras förändras också föreställningen om sex i ett samhälle. Då jag pratar med tjejerna om hur de tycker att samhället påverkar dem då det gäller kärlek, relationer och sex svarar de nästan alla att de inte anser att samhället överhuvudtaget påverkar dem. De gör vad de vill och inte vad andra talar om för dem att de ska göra. Vill man vara singel är man det och har man en partner så är det för sin egen skull och man bryr sig inte så mycket om vad andra tycker om honom. Sexuellt skulle man aldrig känna sig pressad att göra någonting bara för att andra gör det. Som det är idag är ju nästan allting

”normalt”, menar de, så det finns ingen anledning att hålla på och tävla. Samtidigt säger de att de känner press och krav, men att den pressen och de krav man har på sig kommer från en själv.

Jag funderar då på vad de uppfattar att samhället är i en sådan frågeställning. De känner att de ställer krav på sig, men kan inte definiera var de kraven kommer ifrån utan upplever det som krav man har skapat själv. Kan de bero på att de inte riktigt har en klar uppfattning om vad som är samhället och dess påverkan? Om man inte kan sätta ord på vad samhället är så kan man inte heller veta hur det påverkar en och vilka normer och värderingar som är dikterade av samhället.

Samhällets påverkan för ens beteende är själva grunden för teorin om konstitutiva och regulativa regler. Att man inte uppfattar att man påverkas av samhället kan förstås som att de konstitutiva reglerna är så djupt rotade i samhället att man inte reflekterar över att de finns där och att de faktiskt påverkar en. De krav man ändå känner styrs sen av de regulativa reglerna.

Vikten av kärlek

Sex med eller utan kärlek

Tjejerna säger att de tycker att det är okej att tjejer har sex utan kärlek om man nu inte har en partner som man älskar. De menar på att alla har ett behov av närhet och även sexuell tillfredsställelse. En tjej uttrycker också att det kanske kan vara bra att man prövar sig fram lite grann när man fortfarande är ung. Barbro Lennéer Axelson beskriver ett sådant beteende som ren sexualitet (Lennéer Axelson 1979). Den rena sexualiteten är utan känslor och där könsorganen är i centrum och inte hela personligheten. Hon jämför den rena sexualiteten med alkoholism där man inte bryr sig så mycket om innehållet, bara man får ruset.

En annan form av sexualitet hon beskriver är den erotiska där den sexuella tillfredsställelsen i och för sig är viktig men där det också är viktigt vem personen man är tillsammans med är och att man har känslor för honom/henne. Den sortens sexualitet kommer oftast upp i samtalen med tjejerna. De tycker att det är en helt annan känsla att ha sex med någon man har känslor för och att man bryr sig mer om att det ska finnas ett ömsesidigt utbyte än vad man gör när man är med någon som man inte har några känslor för.

Ett par av tjejerna säger att de tycker att sex är ett grovt uttryck som man bara har när man inte känner varandra och att man sedan när man lär känna varandra istället älskar med varandra och att det är en annan känsla. I Stina Jeffners undersökning kommer samma sak fram (1997). De flesta där tycker att sex framförallt är någonting som hör ihop med kärlek och att man bör vara kär för att det ska vara bra sex.

Hon använder sig av Giddens teori om olika sorters kärlek för att förklara. Det finns tre sorters kärlek: den passionerade, den romantiska och den sammanflödande. Den passionerade beskrivs som någonting magiskt som fungerar på ett annat plan, borta från andra skyldigheter. Den passionerade kärleken är ett allmänt uttryck för sambandet mellan kärlek och sexuell attraktion.

Den romantiska kärleken har drag av den passionerade i sig, men den binder upp sig mot institutioner och blir därför mer ”praktisk”. I den romantiska kärleken är förhållandet mellan personerna enligt Giddens ojämnt känslomässigt men de sexuella handlingarna är ett viktigt uttryck för kärleken. Han säger också att det oftare är kvinnor som upprätthåller den romantiska kärleken än män.

I den sammanflödande kärleken finns ett känslomässigt utbyte. Däremot finns inte den sexuella glöden som finns i det passionerade och till viss del i den romantiska kärleken. I den sammanflödande kärleken finns mer av en gemenskap med den andre personen.

Stina Jeffner tolkar sina intervjuer som att de flesta vill ha den romantiska kärleken. Hon beskriver den romantiska kärleken utifrån Giddens som att båda parterna ska höra ihop med varandra och där sex är det yttersta uttrycket för kärlek. Sex och kärlek är integrerade med varandra där den romantiska kärleken är en ram för de sexuella handlingarna.

Hon skriver att sex är både möjligt och troligt utanför den romantiska kärleken men att skillnaden är att det då räknas som dåligt sex. Ingen av tjejerna som jag har pratat med säger att sex måste vara dåligt för att det ligger utanför kärleken men de håller med om att sex med kärlek är en helt annan känsla.

Den konstitutiva regeln i samhället idag är att det är accepterat att ha sexuella relationer utan kärlek. Rent allmänt stödjer tjejerna den regeln, men de följer andra regulativa regler. Den regulativa regeln är ändå att man har sex med den man älskar eller är kär i. Det kan visa på att

det ändå finns djupare konstitutiva regler som ändå skapar de regulativa. Då de konstitutiva regler som accepterar relationer utan kärlek blir mer rotade i ett samhälle kan de komma att förändra de regulativa och man tar lättare på sexuella relationer utan kärlek. Samtidigt kan de regulativa reglerna att man har sex vid kärlek komma att befästa de gamla konstitutiva reglerna alltmer och kärlek blir allt viktigare.

Kärlek och relationer

Kärlek är en mycket viktig del i livet och tjejerna definierar kärleken som någonting man känner för många människor på olika sätt. Man känner en viss sorts kärlek till sina vänner, sin familj och tex. till ett husdjur. Då man pratar om kärlek är det dock oftast om kärleken till en partner eller någon kille man är intresserad av. De säger att kärlek är när man verkligen känner för någon och man kan lita på den personen. Kärlek är att vara kär, men sen kan man också älska människor. De tycker att älska någon är steg två, efter att man har varit kär. Man börjar inte älska den man är tillsammans med förrän efter ett tag. Det är dock viktigt att man fortsätter att vara kär, eller förälskad i den man är tillsammans med. Det kan vara okej att fortsätta vara tillsammans med någon, även om man inte är kär, om man ändå älskar varandra.

De tror inte på den livslånga kärleken. Visst kan man hoppas på att den finns menar de, men det är ingenting man går omkring och tror på, eller ens funderar över. Om man är tillsammans med någon så är det okej så länge det varar. De vågar heller inte riktigt tro på att man ska hitta ”den rätte”. Ett par av tjejerna tror att anledningen till att man inte riktigt tror på livslång kärlek är att man ser hur folk ur ens föräldrageneration skiljer sig hela tiden. Dessutom så finns det så mycket annat i livet som folk gör nu för tiden att kärleken kommer som en senare prioritering.

Lennéer Axelson har en teori om låtsas kärlek, framförallt då det gäller unga människor (Lennéer Axelson 1979). Hon menar då att många blir tillsammans med någon bara för att det är viktigt att ha en partner och att man sen kanske mer ”leker” kärlek för varandra och för sig själv. När det då inte är så viktigt vem man är tillsammans med kanske man oftare gör val som andra tycker är rätt än att man själv tycker det. Hon kallar dessa val för imponeringsval, att man väljer någon som har status inför andra snarare än för sig själv.

Tjejerna håller inte med om att det skulle vara så. De tycker inte att det är så viktigt inför andra att man ska ha en partner, det är okej att vara singel, och även om man själv inte skulle

vilja vara det hela livet så skulle de inte heller tycka att det är så konstigt ifall någon vill det. Det är naturligtvis viktigt för dem att deras partner ska vara omtyckt av ens vänner, men de skulle aldrig välja någon för att imponera på andra snarare än på sig själv. Om ens vänner inte skulle tycka om honom så är det okej, men vännerna är väldigt viktiga och det skulle kanske inte fungera i längden.

Den konstitutiva regeln som har funnits länge i vårt samhälle att man ska träffa någon som ska vara rätt hela livet tycks vara på väg att förändras om man ska se till vad tjejerna säger. De tycker att det är viktigt med kärlek och om man är tillsammans med någon så ska det vara av kärlek, annars är det ingen mening med det. Den regulativa regeln bli då att man är tillsammans för kärleks skull, och att det håller så länge som kärleken håller. De regulativa reglerna när det gäller relationer kan komma att utmana de gamla konstitutiva reglerna. Sett i ett framtidsperspektiv kan de nya bli att man är tillsammans med den som känns rätt i livet just nu.

Att ha tillfälliga sexuella relationer

Tillfälliga sexuella relationer och risken för att få ett rykte

Tjejerna som jag har pratat med är alla överens om att man tycker att det är okej att tjejer här tillfälliga sexuella relationer, så länge båda två har det på samma villkor. De säger också att man inte får ha det för ofta för det tycker de är äckligt. Problemet blir dock att då en tjej har för många tillfälliga sexuella relationer riskerar hon att få ett rykte om sig som hora. De tror att tjejer kanske skulle ha mer tillfälligt sex ifall de inte riskerade att få detta rykte. Kurator Inger Berger stödjer det påståendet då hon har fått samma svar när hon har pratat med tjejer om sex ute i klasser. För att använda Stina Jeffners (1997) ord gör föreställningen om horan att tjejernas utrymme för handling blir mindre, samtidigt som killarnas blir större.

Tjejerna säger att om killar kallar en tjej för hora så gör det de ofta ”på skoj” och under en viss period. Vanligare är att tjejer kallar varandra för horor och den stämpeln kan man leva med resten av skolperioden, eller ännu längre. Några av tjejerna tror att det kan bero på att vissa tjejer känner sig hotade av att andra har mer sex och på ett friare sätt och att de använder sig av horstämpeln för att spela ut de andra. För att bli kallad hora krävs det inte att man har varit med särskilt många killar, bara att man har blivit en hotbild för en annan tjej.

Ann-Linn Guillou (2000) tar upp det här i sin text "Det finns inga slampor" att horstämpeln snarare är en känsla än någonting som speglar hur det egentligen är, det har ingenting med antal att göra. Hon skriver också att även om en kille startar ett rykte så sprids det senare vidare av andra tjejer mest för att minska konkurrensen. Hon menar att tjejer tränas till att konkurrera med varandra istället för att hålla ihop och stärka varandra. Hon tror att problemet skulle lösas ifall tjejer pratade med varandra om det.

Till viss del säger de konstitutiva reglerna att kvinnor har samma rättigheter och möjligheter som män och att de därför har rätt att ta för sig även då det gäller sex. På ett teoretiskt plan funkar även de regulativa reglerna därefter. Samtidigt finns det djupt liggande föreställningar i de konstitutiva reglerna om horan och madonnan och de praktiska regulativa reglerna blir därefter. Här kan man se det som Jeffner tar upp om den splittrade kvinnligheten. Kvinnors roller blir så dubbla att de blir splittrande. De regulativa reglerna på ett teoretiskt plan kan innebära att de konstitutiva förändras och att man lämnar uppfattningen om horan bakom sig. Men de kan också innebära att då kvinnor tar för sig mer bekräftar de uppfattningen om horan alltmer och den uppfattningen befästs ännu djupare i den konstitutiva.

Sjukdomar och graviditet

De är alla lite oroliga för könssjukdomar och tycker att man tänker rätt så mycket på det, men precis som i den tidigare rapporten (Jarlbro 1989) så tänker de inte riktigt på att det kan hända dem. De vet att de borde skydda sig, men om man inte skulle göra det så kommer mer de funderingarna efteråt. Någon av tjejerna säger att man aldrig skulle ha sex utan skydd ifall man inte hade tillgång till det. En annan menar att det inte skulle hindra en i en sådan situation. Inger Berger beskriver sexualiteten som sådan som en kraft som är så irrationell och säger att hennes erfarenhet så är den att många tjejer inte tänker på att de också kan drabbas av en sjukdom.

Ungefär hälften av tjejerna känner större oro för att de skall bli med barn. Visst kan man göra abort, men man är osäker på att man verkligen skulle vilja göra det, samtidigt som man tycker att man är alldeles för ung för att skaffa barn. Den andra halvan är mer oroliga över att de skall få någon sjukdom. De menar att man kan alltid göra abort ifall man inte skulle kunna behålla barnet, men vissa sjukdomar kan ge skador för livet, andra tom. leda till döden. Flera av dem tar också upp möjligheten med att ta "dagen efter piller".

Den konstitutiva regeln är att man vid oskyddat samlag utsätter sig för en risk som kan leda till sjukdomar eller att man blir gravid och att man därför bör skydda sig. Samtidigt så kan man säga genom att se på de faktiska beteendet att den regulativa regeln ändå är att man själv inte tror att man kan drabbas.

Att skydda sig

Inger Berger tycker att det är många tjejer som tar på sig ansvaret för att skydda sig, men att även många killar kommer till ungdomsmottagningen för att köpa kondomer. Tjejerna har lite delade meningar om det. Några tycker att det nästan alltid är upp till tjejen att skydda sig, och att det ofta kan vara pinsamt att be honom göra det. På så sätt kanske man skyddar sig mot graviditet genom att äta p-piller, men utsätter sig för risken att få någon sjukdom. De andra tjejerna menar att det är upp till båda att ta det ansvaret och de tycker också att båda gör det i lika stor utsträckning.

Den konstitutiva regeln säger att det är bådass ansvar att skydda sig, och till viss del anser tjejerna att det också är så det fungerar. Några av dem uttrycker dock att de inte riktigt litar på att han ska göra det och att man därför alltid ser till att skydda sig själv. Den regulativa regeln blir då att man ändå tar på sig ansvaret. Om tjejer följer den regeln att man inte kan lita på att den andre skyddar sig kan det leda till att den konstitutiva förändras i den riktningen och att det blir kvinnors ansvar.

När man tänker på sex

När vi pratar om definitionen av sex är alla överens om att sex måste vara samlag för att kunna kallas sex. Allt annat man gör är bara mys. Man kan hålla med om att oralsex är en sorts sex, men det räcker inte att ha haft oralsex för att man ska kalla det sex. Man skulle heller aldrig kalla onani för sex. För att det ska vara sex måste det vara två personer som har samlag. Hite och Colleran (Hite 1989) skriver i sin bok att det fortfarande råder ett socialt tryck på männen att de ska uttrycka sin sexualitet på det sättet. De säger att det är inte nog med att kvinnor är utsatta för ett oerhört tryck att ge männen sexuell service, männen förväntas dessutom ständigt försöka få kvinnorna att uppfylla den traditionella sexuella definitionen, penetrering.

Vid mitt samtal med kurator Inger Berger tar hon också upp problemet med den starka fokuseringen på att en kvinna behöver bli penetrerad. Hon tar upp den ökade marknaden av dildos som ett exempel på fokuseringen. Hon menar att det kan skapa en felaktig föreställning om att alla kvinnor behöver bli penetrerade för att få orgasm, och att orgasm är en självklar följd av penetreringen. Tjejerna själva verkar inte se något problem med samlag som en självklarhet för sex. Inte heller verkar de tycka att det är något problem med att man inte skulle få orgasm. De tycker inte att det är ett måste varje gång, men att det ändå är viktigt. Och får den ene det inte ena gången så kanske det går bättre nästa gång.

Att penetrering är en självklarhet för sex är en konstitutiv regel som tycks sitta djupt och som också styr de regulativa reglerna. Jag tror att för att den konstitutivt reglerade uppfattningen ska förändras krävs det en förändring på regulativ nivå såväl som på konstitutiv nivå. När det gäller samlag som definition av sex är det en konstitutiv regel som har funnits så länge att det krävs en beteende förändring samt en förändring av värderingar kring kvinnors sexualitet.

Sammanfattning

Genomgående vid alla frågorna är att tjejerna säger en sak men sen ändå gör en annan. De har en allmän uppfattning om hur saker och ting ser ut och vilka regler som finns, men de följer sen själva helt andra regler. Man tycker inte att man påverkas av andra eller av samhället, men sen blir det hela tiden ändå tydligt att man faktiskt låter sig påverkas en hel del av vad man bör och inte bör göra. De konstitutiva och regulativa reglerna visar då hur man har regler på olika nivåer i ett samhälle och hur uppfattningen om hur man ska bete sig kan bli ett och själva beteendet ett annat.

Man tycker att det är okej att tjejer har sex utan kärlek, men det är få av tjejerna som själva kan tänka sig det. De tycker istället att kärlek är en viktig del för att sex ska kännas bra. När man pratar om kärlek vågar man dock inte se en längre framtid med någon eller tro på att träffa "den rätte". De säger också att det är okej att tjejer har tillfälliga sexuella relationer, men att man ändå får räkna med ett rykte om det upprepas alltför ofta. Oavsett av hur de själva beter sig så tycker i alla fall alla att det ska vara okej att unga tjejer tar för sig även utanför relationer. Samma svar kommer fram i andra undersökningar, att man på ett teoretiskt plan tycker att tjejer har rätt att bete sig så som killar traditionellt sett har gjort, men att man

ändå själv passar sig för samma beteende mycket av rädsla för att råka ut för ett rykte. Dessa uppfattningar tror jag är mycket påverkade av att situationen på gymnasiet är väldigt påverkad av konkurrens och kontroll.

Trots att alltfler drabbas av könsjukdomar så har oron för den risken inte riktigt satt sig bland gruppen. De tänker på det och är medvetna om riskerna med oskyddat sex men det är ändå ingenting som riktigt hindrar dem när de väl är i situationen. Även om de vill tro att de kan lita på att killar skyddar sig så vågar de inte alltid lita på det fullt ut utan känner att det ändå är upp till dem själva att skydda sig.

När vi pratar om sex är alla överens om att man måste ha samlag för att det verkligen ska räknas som sex, och att även om det inte är nödvändigt är det viktigt att man får orgasm. Jag funderar över om man har gett dessa svar för att det verkligen är vad man tycker eller för att den allmänna uppfattningen är att det är så det ska vara.

Då man jämför kan man se att tjejernas funderingar och beteende stämmer överens med resultaten av de undersökningar som presenteras i inledningen. Man säger sig tycka att det är okej med sex utan kärlek, men väljer själv hellre sex med kärlek. Även om man tycker att det är accepterat att tjejer har tillfälliga sexuella relationer så tycker man att man får tänka på sitt rykte och man är överens om att ryktet om att vara en hora är ett överhängande hot. Liksom ungdomarna i de tidigare undersökningar Jarlbro rapporterat om så är man medveten om riskerna med oskyddat sex på ett intellektuellt plan, men ändå händer det att man inte skyddar sig för att man inte tror att det ska drabba en själv. De anser också alla att sex är samlag och ingenting annat, vilket är samma resonemang som kom fram i Stina Jeffners undersökning.

Slutdiskussion

Det känns skrämmande att dessa unga tjejer fokuserar så mycket på penetrering vid sex och att de räknar bort allt annat som "mys". Jag känner här att jag kanske hade väntat mig att man skulle ha en vidare definition av begreppet. Den patriarkala världsordningen sitter alltså så djupt även på det sexuella planet. Kanske att svaren skulle blivit annorlunda om man hade pratat med tjejer som är lite äldre och kanske inte påverkas lika mycket av massmediala bilder

av hur saker och ting bör vara. Dessutom är man fortfarande väldigt ung då man är arton och kanske inte har lärt känna sig själv och sin kropp riktigt.

Ett stort problem är att tjejer varken låter sig själva eller andra tjejer ta det utrymme som krävs för att man ska lära känna sig själv och vad man vill. Då jag började fundera på att skriva om detta ämne läste jag en bok av Erik Centerwall (1997 s.82) där han intervjuat unga människor om kärlek och sex. En utav tjejerna som är med tar upp just hur viktigt det är att ingen får veta hur sexuellt aktiv man är, ”Jag mådde skitbra och åkte för att hälsa på en kille och sedan en annan. Men jag berättade inte om det för andra. Man måste passa sig för att få dåligt rykte. Inte ens mina bästa väninnor visste om hur många jag träffade. Jag ville ju inte ha några fördömanden. Jag behövde ju också lära mig. Jag tror att jag var annorlunda än andra. Jag tyckte om min egen sexualitet. Jag vågade vara kåt och förföra.” Det som jag tycker är tragiskt är inte bara det att man är rädd för ett rykte och därför inte pratar med sina vänner om vad man gör, det är dessutom det att man upplever sig som annorlunda bara för att man är kvinna och tycker om sin sexualitet. Om inte kvinnor själva tycker sig ha den rätten, vem ska då tycka det åt dem?

En fundering jag har är då jag tänker på vad tjejerna har sagt är vems kärlek det är som är viktig. Räcker det att den ene har känslor för den andre, eller krävs det lika känslor för att det ska vara sex med kärlek. Tjejer säger att man får skylla sig själv om man har sex med någon som man vet inte har känslor för en om man nu själv har det för den andre. Hur noggrann måste man vara då man träffar någon i att ta reda på hur starka hans känslor är och när får man skylla sig själv för att man har gett sig in i det? Innebär då en relation med kärlek en relation med ”kärleksjämlighet” och är det möjligt?

Sammanfattande kan man i alla fall säga att tjejerna på ett intellektuellt plan har påverkats av en ny jämställdhet där kvinnor har rätt att ta för sig och ha sex utan kärlek och i tillfälliga relationer. Deras beteende visar dock att de ändå följer gamla beteendemönster. Precis som alltid är det lätt att prata om en förändring, men det tar tid att verkligen göra den förändringen. Att man ändå pratar om det visar på att det kanske kan komma en förändring även i beteende.

Källförteckning

Centerwall, Erik (1997) *Kärleksvägar* Stockholm; Folkhälsoinstitutet

Guillou, Ann-Linn (2000) "Det finns inga slampor, om att få en stämpel" i Skugge,L; Olsson,B & Zilg,B; red,: *Fittstim* Stockholm; Månpocket

Helmus, Gisela (1990) *Mogen för sex – Det sexuellt restriktiverande samhället och ungdomars heterosexuella glädje* Uppsala; Uppsala Universitet

Hite, Shere och Colleran, Kate (1990) *En karl till varje pris* Stockholm; Natur och kultur

Jarlbro, Gunilla (1987) *Ungdom – sex, kärlek och AIDS Intervjuundersökning med ett 70tal ungdomar 16-21 år* Rapport socialdep. AIDS del. Stockholm

Jarlbro, Gunilla (1989) *Vad vet vi om svenskars sexualvanor? En utvärdering av forskning inom området* Rapport socialdep. AIDS del. Stockholm

Jeffner, Stina (1997) "Liksom vådtäkt, typ" *Om betydelsen av kön och heterosexualitet för ungdomars förståelse av kön och heterosexualitet för att förstå ungdomars förståelse av vådtäkt* Uppsala; Uppsala universitet

Johansson, Linna (2000) "Vi fick veta saker om sex, om sexualitet" i Skugge,L; Olsson,B & Zilg,B;red,: *Fittstim* Stockholm; Månpocket

Lalos, Ann (2000) Axplock ur den svenska sexualvanestudien *Socialvetenskaplig tidskrift* Årgång 7 nr.1-2 s.159-169

Lennér-Axelsson, Barbro (1979) *Kärlek Om förälskelse, passion och vänskap, svartsjuka och mognande kärlek* Stockholm; Wahlström och Widstrand

Malmström, Sten och Györki, Iréne (1980) *Bonniers svenska ordbok* Stockholm; Albert Bonniers förlag

Safilios-Rothschild, Constantina (1980) *Kärlek, sex och könsroller Medmänskliga attityder i förändring* Liberförlag; Stockholm

SOU 1969:2 *Om sexuallivet i Sverige – Värderingar, normer, beteenden i sociologisk tolkning* Stockholm; Esselte AB

Inger Berger, (kurator, ungdomsmottagningen, Lund) Samtal 7/5